

Μέλισσες και περιβάλλον: Επικοινωνία, διατήρηση της βιοποικιλότητας, υποστήριξη αγροτικής παραγωγής... απειλές, δράση για αντιμετώπιση

Θεοδώρα Πετανίδου
Εργαστήριο Βιογεωγραφίας & Οικολογίας
Τμήμα Γεωγραφίας
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
E-mail: t.petanidou@aegean.gr

Η επικοινωνία αποτελεί οικοσυστημική υπηρεσία κεφαλαιώδους σημασίας για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη λειτουργία των οικοσυστημάτων (συνεπώς, πόρος ανεκτίμητος), καθώς και για την υποστήριξη της παγκόσμιας γεωργικής παραγωγής και της παγκόσμιας οικονομίας (άρα, πόρος πολύτιμος). Σε παγκόσμια κλίμακα, οι επικοινωνιακές υπηρεσίες προσφέρονται από πληθυσμούς εξημερωμένων και άγριων επικονιαστών, στην πλειονότητά τους έντομα, μεταξύ των οποίων σημαντικότερες είναι οι μέλισσες (εκτιμώμενος αριθμός ειδών 25.000).

Σήμερα, σε παγκόσμια κλίμακα, οι επικονιαστές, και κυρίως οι μέλισσες, μειώνονται ανησυχητικά. Ως τεκμηριωμένα ή πιθανά αίτια μείωσης των πληθυσμών τους και της βιοποικιλότητάς τους αναφέρονται, μεταξύ άλλων, η απώλεια και ο κατακερματισμός των ενδιαιτημάτων, οι αλλαγές χρήσεων γης, η απώλεια της φυτικής ποικιλότητας, η χημική καταπολέμηση των καλλιεργειών, διάφοροι παθογόνοι οργανισμοί και παράσιτα, η αλλαγή κλίματος. Έτσι, η μείωση της βιοποικιλότητας των μελισσών αντιμετωπίζεται σήμερα ως μία από τις μέγιστες απειλές του πλανήτη, αφού θεωρείται ότι έχει παρόμοια εμβέλεια και επιπτώσεις με την πλανητική αλλαγή, την απόρριψη χημικών στο περιβάλλον και τις βιολογικές εισβολές.

Η ομιλία επικεντρώνεται στη βιοποικιλότητα και τη σημασία των άγριων μελισσών, τον ρόλο των ανθικών παροχών (γύρης – νέκταρος), τις απειλές που οι μέλισσες αντιμετωπίζουν (οικολογικές εισβολές, φωτιές, βόσκηση, κεραίες κινητής τηλεφωνίας, κλιματική αλλαγή). Στο μεγαλύτερο μέρος τους τα παρουσιαζόμενα αποτελέσματα έχουν προκύψει από την πρωτογενή έρευνα που πραγματοποιείται στην Ελλάδα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και συνεχίζονται σήμερα στο Εργαστήριο Βιογεωγραφίας & Οικολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στη Μυτιλήνη. Μέρος της τρέχουσας έρευνας, που γίνεται στο πλαίσιο του Προγράμματος ΘΑΛΗΣ, αφορά στη δημιουργία: (α) υποδομών και εργαλείων για την έρευνα επικοινωνίας στην Ελλάδα (*Μελισσοθήκη του Αιγαίου*, μιας μουσειακής συλλογής αναφοράς μελισσών στη Μυτιλήνη: κλείδες αναγνώρισης επικονιαστών), (β) ανθρώπινου κεφαλαίου ταξινομητών και (γ) εθνικού καταλόγου επικονιαστών και, συναφώς, καταλόγου κινδυνευόντων ειδών, με στόχο την ενσωμάτωση της παραγόμενης γνώσης στις πολιτικές και τα σχέδια διαχείρισης.